

Regeringens forslag om at lempe skattereglerne for etablering af nye erhvervsdrivende fonde kan blive værdifuldt for en række store danske virksomheder – og dermed for dansk økonomi.

Fondsejede virksomheder klarer krisen bedst

Af:
Anna

Eriksen Fenger (afe@mm.dk)

EXECUTIVE SUMMARY

De erhvervsdrivende fonde har klaret sig bedre gennem kriseårene end ikke-fondsejede virksomheder. Det viser en ny undersøgelse fra CBS. Undersøgelsen bekræfter de muligheder og styrker, som ligger i den danske fondsmodel. På grund af en række skattemæssige barrierer har der i de seneste mange år ikke været oprettet nye større fonde. Det forsøger regeringen nu at modvirke ved som del af sin vækstplan at foreslå en lempelse af skattereglerne, så fondsejerskab igen kan blive en attraktiv model for førende danske virksomheder. Vedtages forslaget, kan det vise sig værdifuldt for en række store danske virksomheder – og dermed også for dansk økonomi.

10.04.13

De store danske fondsejede virksomheder som Novo Nordisk, Lundbeck, A.P. Møller – Mærsk, Grundfos og Danfoss har klaret sig bedre gennem kriseårene end ikke-fondsejede virksomheder. Det viser en ny undersøgelse af de erhvervsdrivende fonde lavet af CBS.

De seneste år har antallet af nye erhvervsdrivende fonde dog været yderst begrænset, og det er i dag over 14 år siden, at der sidst er stiftet en fond, der ejer en større dansk virksomhed. Årsagen er en række skattemæssige barrierer, som har gjort det mere end svært for ejere at overdrage deres virksomheder til en fond.

Dette ønsker regeringen at ændre. **Vækstplan DK**, som der i disse dage forhandles om i Finansministeriet, indeholder et forslag om, at man vil fjerne disse skattemæssige forhindringer. Forslaget indebærer en skattelempelse på 300 millioner kr. årligt fra og med 2015.

Baggrunden er ifølge vækst- og erhvervsminister Annette Vilhelmsen netop ønsket om at styrke dansk erhvervsliv:

”Det er vigtigt for væksten og beskæftigelsen i Danmark, at vi har en varieret erhvervskultur, hvor der også er fokus på de langsigtede investeringer i dansk erhvervsliv. Erhvervsdrivende fonde har vist sig at bidrage positivt til sådanne stabile og langsigtede ejerforhold. Jeg mener derfor, at der er et stort behov for erhvervsfundsmodellen som et reelt supplement til andre investerings- og ejerskabsformer,” siger hun.

Konservative og langsigtede

CBS-undersøgelsen **”Industrial Foundations in the Danish Economy”** viser bl.a., at de fondsejede virksomheders andel af det samlede danske aktieindeks i perioden 2004-2010 voksede fra 40 til 54 pct. De har også klaret sig bedre end de ikke-fondsejede, når det gælder tab af job, tab af salg og tab af indtjening. Se figur 1.

Erhvervsdrivende fonde afgørende

Figur 1 | **Forstør**

54 pct. af den danske fondsbørs udgøres i dag af virksomheder, som er ejet af en erhvervsdrivende fond. Både i forhold til tab af job, salg og indtjening har de klaret sig markant bedre gennem kriseårene end virksomheder, som ikke er fondsejede.

Kilde: Industrial Foundations in the Danish Economy, Steen Thomsen, 2013.

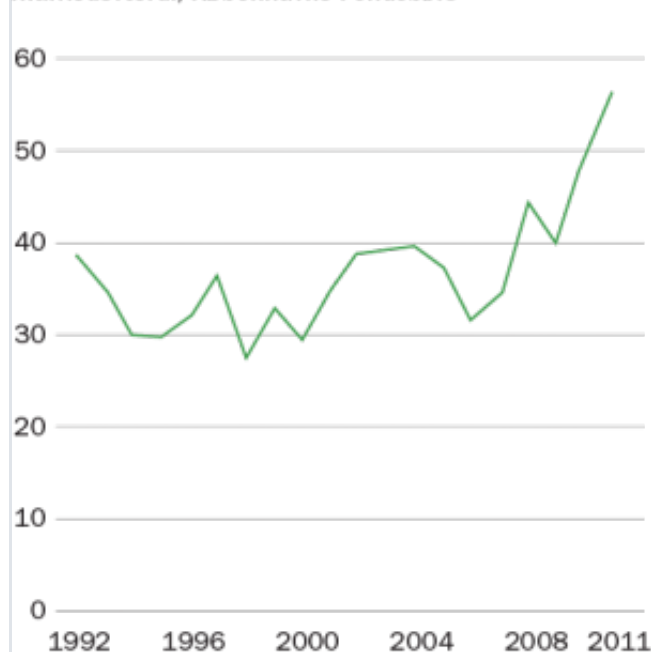
I forhold til salg og indtjening, har tabet blandt de erhvervsdrivende fonde været 10 pct. mindre end tabet hos de ikke-fondsejede virksomheder.

En del af årsagen er ifølge Steen Thomsen, professor på CBS og ansvarlig for undersøgelsen, at de fondsejede virksomheder ofte er mere robuste, fordi fonden typisk anvender overskud til geninvestering og konsolidering af fondens erhvervsaktiviteter, hvilket har vist sig at være en styrke i netop en krisetid.

”Mange af de store erhvervsdrivende fonde er mere konservative finansielt og investerer mere langsigtet. Derfor har de været mere robuste til at klare sig gennem krisetider. Det har også spillet ind, at de har satset meget på forskning og udvikling, hvilket har givet dem en række konkurrencefordele og stillet dem stærkere på det globale marked,” siger han.

Ifølge Flemming Besenbacher, som er bestyrelsesformand for Carlsbergfondet – en af Danmarks største danske erhvervsdrivende fonde – er den danske fondsmodel helt afgørende for den nuværende erhvervsstruktur og for de store danske virksomheders succes. Dertil kommer, understreger han, at fondsmodellen har været en afgørende faktor for, at flere af de store virksomheder i dag stadig er danske.

Fondsejede virksomheder, 1980-2011, procent af total markedsværdi, Københavns Fondsbørs

2004-2010, 100 danske erhvervsdrivende fonde vs. 100 nordiske ikke-fondsejede virksomheder

Ejerskab	Jobtab	Negativ vækst i salg	Negativ indtjening
Ikke fondsejet	11,0 pct.	18,2 pct.	26,7 pct.
Fondsejet	8,7 pct.	5,6 pct.	16,9 pct.

”Carlsberg ville nok ikke være en dansk virksomhed den dag i dag, hvis det ikke var for fondsejemodellen, som trods øget globalisering har været med til at sikre virksomhedens tilhørsforhold til Danmark. Det samme tror jeg gælder for flere andre af de store fondsejede virksomheder,” siger han.

En unik model

Ingen andre steder har fondsmodellen så stor betydning for erhvervsstrukturen som i Danmark. Se tekstboks.

Erhvervsdrivende fonde

Ud over at drive en erhvervsvirksomhed vil en erhvervsdrivende fond typisk have et eller flere almennyttige uddelingsformål, som er nærmere fastsat i fondens vedtægter. Det kan f.eks. være at uddele midler til videnskabelige, kulturelle, sociale eller uddannelsesmæssige formål. Fonde bliver som udgangspunkt beskattet efter samme regler og efter samme skattesats som aktie- og anpartsselskaber. Kun hvis fonden foretager uddelinger – eksempelvis

til almennyttige formål – kan disse uddelinger fratrækkes.

Lande som Tyskland, Sverige og Norge har lignende modeller, men den danske model er unik i forhold til, hvor udbredt den er, og de friheder, som de erhvervsdrivende fonde har til kun at skulle fokusere på virksomhedens interesser. De er f.eks. ikke bundet op på at skulle uddele en bestemt procentdel af deres formue eller overskud til almennyttige formål.

”Der er ingen andre lande, hvor de erhvervsdrivende fonde spiller så stor en rolle, og hvor deres position i erhvervslivet er så dominerende. På den måde er den danske model for erhvervsdrivende fonde et vigtigt element i den internationale konkurrence,” siger Anker Brink Lund, som er professor på CBS og leder af Center for Civilsamfundsstudier.

En af fordelene ved den danske fondsmodel er, at den har vist sig som et effektivt værn mod udenlandsk opkøb. Se tekstboks.

Fem fordele ved en erhvervsdrivende fond

Fondsejerskab forener en lang række væsentlige fordele set såvel med de danske virksomheders som Danmarks øjne:

1. Fondsejerskab er et effektivt værn mod udenlandsk opkøb.
2. Det sparer virksomhederne for uro omkring ejerskab og ejerskifte.
3. Det giver nogle særlige fordele for virksomhederne i forhold til at tænke i langsigtede strategier.
4. Det sikrer stabil drift og en vigtig strategisk udvikling.
5. Det begrænser de negative effekter af krisetider.

Det skyldes, at fonden som minimum sidder på 50 pct. af stemmerne i forhold til beslutninger i virksomheden, og at fonden i sine vedtægter er bundet til Danmark. Det betyder, at virksomhederne – uanset deres globale ekspansion – fastholder deres hovedsæder og store dele af deres aktiviteter i Danmark.

Dertil kommer, at fondsstrukturen sparer virksomhederne for den uro, som ofte er forbundet med at gennemføre et generationsskifte.

”Vælger man fondsmodellen, kommer virksomheden automatisk uden om hele generationsskifteproblematikken, som kan opstå i forbindelse med, at flere arvinger får del i virksomheden. Modellen medfører også, at man kan undgå skiftende ejerskab over tid,” siger Rasmus Kristian Feldthusen, som er professor på det juridiske fakultet på Københavns Universitet og en af de førende eksperter inden for fonds- og generationsskifteret.

Derudover har fondsmodellen også vist sig særlig attraktiv og velfungerende, fordi den giver nogle særlige muligheder for at tænke i langsigtede strategier. Det understøttes også af konklusionerne i CBS-undersøgelsen.

”Fondsmodellen giver mulighed for at sikre en fornuftig balance mellem de kortsigtede og mere langsigtede strategier i virksomheden. Det er med til at skabe en stabil drift og sikre en vigtig strategisk udvikling. Derfor klarer de fondsejede virksomheder sig i dag også så godt,” siger Flemming Besenbacher.

Rasmus Kristian Feldthusen påpeger dog også, at fondseje ligesom andre ejerformer har sine svagheder:

”Det er vigtigt at være opmærksom på, at vedtægten sikrer den rigtige og langsigtede ramme og strategi for fonden. Det er også helt afgørende for en erhvervsdrivende fond, at bestyrelsen har de rette kompetencer. Faren ved modellen er, at bestyrelsen ikke kan afsættes af en kreds af aktionærer, men først af Erhvervsstyrelsen, når tingene måske allerede er gået meget galt.”

Lovgivningsmæssig åbning

Siden en ændring i skattelovgivningen i 1999 har det dog været meget ufordelagtigt for en ejer at overdrage sin virksomhed med skattemæssig succession til en erhvervsdrivende fond, fordi ejeren i så tilfælde har skullet betale avanceskat.

“I de kommende år står en række danske virksomheder over for en overdragelse eller salg, og jeg finder det uheldigt, hvis reglerne hæmmer dannelsen af nye erhvervsdrivende fonde.” Annette Vilhelmsen, vækst- og erhvervsminister

”De nuværende skattemæssige rammer har gjort det nærmest umuligt for de store danske virksomheder at vælge denne ejerstruktur, når de står over for et generationsskifte. Derfor har vi ikke set nogen store danske virksomheder gå den vej de seneste år,” siger Rasmus Kristian Feldthusen.

Men bliver regeringens forslag vedtaget, vil overdragelsen af en virksomhed til en fond med virkning fra 2015 ikke udløse avanceskat. Dermed har regeringen valgt at følge de forslag, som det såkaldte Erhvervsfondsudvalg offentliggjorde **i sin 600 sider lange redegørelse fra december sidste år**. Her udpeges netop de nuværende skatteregler som et stort problem:

”Den nuværende beskatning ved etableringen af en erhvervsdrivende fond ved indskud af kapitalandelene i en bestående virksomhed er efter udvalgets opfattelse hindrende for stiftelse af nye betydningsfulde fonde, der ejer større danske virksomheder (...) Skal fonde fortsat bidrage til vækst og erhvervsudvikling i Danmark, skal dette efter udvalgets opfattelse ændres,” hedder det i redegørelsen.

Det er et synspunkt, som vækst- og erhvervsministeren erklærer sig enig i:

”Med fondsmodellen er det lykkedes at bevare og udvikle en række af de største danske virksomheder med deraf følgende positive virkninger for beskæftigelsen og væksten i det danske samfund. I de kommende år står en række danske virksomheder over for en overdragelse eller salg, og jeg finder det uheldigt, hvis reglerne hæmmer dannelsen af nye erhvervsdrivende fonde, herunder dannelsen af erhvervsdrivende fonde i forbindelse med et generationsskifte i familieejede virksomheder,” siger Annette Vilhelmsen.

Stor værdi for Danmark

Fra flere sider lyder vurderingen, at en gennemførelse af forslaget vil være en enorm fordel for dansk økonomi og beskæftigelse.

”Vi har fra fondsverdenen i lang tid plæderet for, at vilkårene for etablering af nye erhvervsdrivende fonde burde være bedre – netop fordi fondsmodellen i dag er så afgørende for dansk erhvervsliv, danske arbejdspladser og dansk økonomi. Derfor er det meget positivt, at regeringen i vækstplanen nu lægger op til at lempe beskatningen ved etablering af nye erhvervsdrivende fonde,” siger Flemming Besenbacher, der også er bestyrelsesformand for Carlsberg A/S.

Fra eksperterne får forslaget samme positive modtagelse.

”Det er en vigtig beslutning, fordi den skaber de nødvendige rammer for, at fondsejerskab igen kan blive en konkurrencedygtig model ved generationsskifte, men også fordi politikerne med forslaget anerkender, at fondene spiller en afgørende betydning for det danske samfund. De seneste år har den

politiske holdning over for fondene været mere kritisk end tidligere. Derfor er det vigtigt, at de folkevalgte nu signalerer, at fondene er en vigtig samfundsinstitution og har stor betydning for dansk erhvervsliv,” siger Anker Brink Lund.

Rasmus Kristian Feldthusen mener dog, at forslaget lige så godt kunne indføres allerede i 2014.

”Det kunne bidrage til at sikre, at danske virksomheder, der i de kommende år står over for et generationsskifte, i højere grad forbliver på danske hænder,” vurderer han.

Frygten for tab af danske virksomheder er ikke grebet ud af den blå luft. Skrækeksemplet er Danisco, der efter en hård kamp i 2011 blev solgt til den franske virksomhed Dupont. Daniscos hovedkontor rykkede efterfølgende til USA, og flere medarbejdere blev afskediget. Salget er siden skrevet ind i historiebøgerne som beretningen om ”det tabte danske erhvervsguld”.

En række andre store danske virksomheder er også blevet solgt til udlandet i de seneste år. Det gælder f.eks. højteknologivirksomheden Thrane & Thrane, som i 2012 blev solgt til det britiske selskab Cobham, den danske ingeniør- og rådgivningsvirksomhed Carl Bro, der i 2006 blev solgt til det hollandske selskab Grontmij, og medicinudstyrproducenten Radiometer, som i 2004 blev solgt til den amerikanske industrikoncern Danaher.

Anker Brink Lund peger også på, at regeringens forslag kan være et middel til at undgå, at danske virksomheder går ”Ikea-vejen” og overdrager deres virksomheder til en fond, som har base i et andet land.

Flere virksomheder kan gå fondsvejen

Bliver regeringens forslag en realitet, kan fondsmodellen ifølge Rasmus Kristian Feldthusen vise sig at være interessant for flere af de store danske virksomheder:

”Der er en række danske virksomheder, som de kommende år vil stå over for et generationsskifte. Her vil fondsejemodellen blive interessant, fordi den rummer nogle interessante perspektiver og fordele i forhold til at sikre virksomhederne overlevelse og forbliven i Danmark,” siger han.

Danmarks tredje rigeste mand, Lars Larsen, har allerede meldt sig under fanen, da han lige før påske i **et interview med Børsen** annoncerede, at han har sat folk til at kigge på ændringerne i forhold til fondsejemodellen i relation til et fremtidigt generationsskifte i hans dyneimperium.

Andre danske virksomheder, som kunne vælge at gå fondsvejen, er f.eks. Harboes Bryggeri, Linak, Haldor Topsøe, IC Companys og Bestseller, som de kommende år kan stå over for et generationsskifte. Dertil kommer en række af de virksomheder, som i dag er delvist fondsejede, eksempelvis Coloplast, Rockwool og Lego.

Facebook – socialt tilføjelsesprogram

[Gå til top](#)

Mandag Morgen,

Valkendorfsvej 13, Postbox 1127, 1009 København K, Tlf: +45 3393 9323, Fax: +45 3314 1394,

mm@mm.dk

Følg Mandag Morgen:

Artiklen er låst. Log ind eller tegn abonnement hér.